

До спеціалізованої вченої ради К 61.051.02 при
ДВНЗ «Ужгородський національний університет» за адресою:
88000, м. Ужгород, вул. Університетська, 14, ауд. 401

ВІДГУК

офіційного опонента

**на дисертаційну роботу Міци Владислава Володимировича на тему
«РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СЕКТОРУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА»,
яку подано на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за
спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна
економіка**

Актуальність теми. Актуальність дисертаційної роботи обумовлена необхідністю розробки механізмів формування організаційно-економічного забезпечення сектору малого бізнесу в регіоні виходячи з природно-ресурсних, виробничо-технічних та геополітичних чинників соціально-економічного піднесення кожного окремого територіального утворення. Необхідність обґрунтування теоретико-методологічних передумов організаційно-економічного забезпечення розвитку сектору малого підприємництва на регіональному рівні ускладнюється у зв'язку з посиленням євроінтеграційного вектора розвитку нашої країни. Інтенсивний розвиток регіональних економічних систем за рахунок впровадження інновацій і використання оптимізаційних методів та моделей дозволяє домогтися більш високого кінцевого результату. Дослідження регіонального розрізу особливостей організаційно-економічного забезпечення розвитку малого підприємництва призводить до необхідності застосування методів економіко-статистичного аналізу, зокрема методу інертних алгоритмів та методу найменших квадратів для визначення прогностичних показників на основі яких вибирається шлях розвитку, що вигідний для конкретного господарюючого суб'єкта та ефективний в розрізі регіональної економіки.

Поряд з цим, трансформація управління економічною системою регіону нині набуває важливого значення в руслі реформ децентралізації влади, що обумовлює необхідність подальшого вивчення можливостей підтримки малого бізнесу в регіоні, усунення адміністративних бар'єрів для бізнесу, упорядкування законодавства щодо дозвільних процедур та ліцензійних послуг для підприємств, розбудову інфраструктури розвитку малого підприємництва тощо.

Отже, необхідність подальших розробок спрямованих на формування організаційно-економічного забезпечення сектору малого бізнесу в регіоні обумовлює актуальність та необхідність дослідження теми дисертаційної роботи Міци В.В. Тому, враховуючи науковий інтерес, своєчасність та необхідність розробок, дисертаційна робота на тему «Регіональний вимір організаційно-економічного забезпечення розвитку сектору малого підприємництва» є актуальною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота Міци В.В. виконана у рамках науково-дослідних робіт Ужгородського національного університету. За темою «Фінансове забезпечення регіонального розвитку в умовах децентралізаційних та євроінтеграційних процесів» (номер державної реєстрації 0115U007117) (довідка №4570/01-12 від 29.10.2018р.) автором розкрито наукові підходи до визначення й обґрунтування фінансових механізмів розвитку малого бізнесу в Закарпатській області. За темою «Формування механізмів активізації потенціалу економічної системи Закарпаття в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 0116U003557) (довідка №2039/01-11 від 29.05.2019р.) обґрунтовано пропозиції щодо активізації розвитку сектору малого підприємництва в Закарпатській області, виокремлено чинники, які впливають на активізацію підприємницького середовища в регіоні та стратегічні напрями розвитку малого бізнесу Закарпаття.

Ступінь обґрунтованості і достовірність наукових положень, висновків і пропозицій здобувача. Детальне ознайомлення з дисертаційною роботою «Регіональний вимір організаційно-економічного забезпечення розвитку сектору малого підприємництва» дає підставу стверджувати про достовірність та

обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, що в ній містяться. Зміст дисертаційної роботи охоплює всі основні ключові напрями та питання досліджуваної теми. Отримані результати підтверджуються широким використанням публікацій вітчизняних і зарубіжних авторів за темою дослідження, аналізом нормативно-правової бази та даних Державної служби статистики України.

Слід відмітити рекомендовані автором напрями державної підтримки малого бізнесу в регіоні, які передбачають усунення адміністративних бар'єрів для бізнесу, запровадження електронного доступу до адміністративних послуг, упорядкування законодавства щодо дозвільних процедур та ліцензійних послуг для підприємств, розбудову інфраструктури розвитку малого підприємництва, які можна досягнути шляхом розробки програмних документів щодо розвитку малого підприємництва, формування сучасного інституційного середовища, розробки пакету законодавчих ініціатив щодо дієвої фінансової підтримки малого бізнесу, запровадження постійного навчання населення навичкам підприємницької діяльності.

Позитивної оцінки заслуговує обґрунтоване теоретико-методичне забезпечення до аналізу тенденцій розвитку малого підприємництва в регіоні, структурного аналізу показників діяльності суб'єктів малого бізнесу, оцінки фінансово-інвестиційного потенціалу сектору малого підприємництва в регіоні та виокремлення низки характерних для регіону проблемних аспектів, які гальмують поступальний розвиток сектору малого бізнесу, до яких належать низька частка інноваційної складової у валовому регіональному продукті, імпортоорієнтованість економіки регіону, високий рівень дотаційності регіону з державного бюджету. Серед соціальних проблем найсуттєвішими є високий рівень трудової міграції та низький рівень доходів населення.

Заслуговує на увагу запропонований підхід з розробки стратегічних напрямів розвитку сектору малого підприємництва в регіоні, які повинні передбачати пріоритети формування нормативної бази через створення сталої правової основи започаткування, ведення та закриття бізнесу; організаційної

підтримки малого підприємництва; фінансової підтримки діяльності малого підприємництва; пом'якшення адміністративних бар'єрів для малого підприємництва; інформаційно-консультаційну підтримку малого підприємництва у формі створення та підтримки єдиної бази даних, що місти

Теоретичну основу дисертаційного дослідження складають фундаментальні положення економічної теорії, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, присвячені проблемам формування організаційно-економічного забезпечення сектору малого бізнесу в регіоні. Дослідження ґрунтується на використанні комплексу сучасних методів: системний аналіз, абстрактно-логічний, діалектичний, статистичний аналіз, аналогій та порівнянь, монографічний метод, методи системно-структурного аналізу і синтезу, графічний та метод інертних алгоритмів (для прогнозування показників розвитку малого підприємництва в Закарпатській області); кореляційно-регресійний аналіз (при побудові регресійної моделі розвитку малого бізнесу в регіоні); прогнозний (для оцінки якості в процесі прийняття управлінських рішень); сценарний підхід (при розробці стратегічних підходів розвитку малого підприємництва в регіоні).

Детальне ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи дозволяє зробити логічний висновок, що сформульовані автором наукові положення, висновки і рекомендації є достовірними та достатньо обґрунтованими. Зміст дисертаційної роботи засвідчує наступне: визначеної мети дисертантом досягнуто, поставлені завдання виконано, а висновки дослідження є аргументованими.

Наукова новизна одержаних результатів. Найбільш вагомими результатами, що характеризуються новизною та розкривають глибину, складність, масштабність, повноту та суть дисертаційного дослідження, є такі положення, трактування та ідеї:

удосконалено:

- механізм підтримки розвитку малого підприємництва в регіональній економіці, який характеризується як взаємозалежна сукупність заходів і дій у формі складових організаційно-економічного впливу, спрямованих на

забезпечення сталого розвитку за допомогою прямих і непрямих методів, який включає інституційне середовище, нормативне забезпечення, систему заходів, контроль за досягненням результатів;

набули подальшого розвитку:

- підхід до прогнозної оцінки розвитку сектору малого підприємництва в регіоні на найближчі роки на основі застосування методу інертних алгоритмів та методу найменших квадратів для показників розвитку малого підприємництва, що дозволило більш ефективно формувати стратегічні напрями розвитку малого бізнесу в регіоні;

- методичне забезпечення до аналізу тенденцій розвитку малого підприємництва в регіоні, структурного аналізу показників діяльності суб'єктів малого бізнесу, оцінки фінансово-інвестиційного потенціалу сектору малого підприємництва в регіоні та виокремлення низки характерних для регіону проблемних аспектів, які гальмують поступальний розвиток сектору малого бізнесу, до яких належать низька частка інноваційної складової у валовому регіональному продукті, імпортоорієнтованість економіки регіону, високий рівень дотаційності регіону з державного бюджету. Серед соціальних проблем найсуттєвішими є високий рівень трудової міграції та низький рівень доходів населення;

- напрями державної підтримки малого бізнесу в регіоні, які передбачають усунення адміністративних бар'єрів для бізнесу, запровадження електронного доступу до адміністративних послуг, упорядкування законодавства щодо дозвільних процедур та ліцензійних послуг для підприємств, розбудову інфраструктури розвитку малого підприємництва, які можна досягнути шляхом розробки програмних документів щодо розвитку малого підприємництва, формування сучасного інституційного середовища, розробки пакету законодавчих ініціатив щодо дієвої фінансової підтримки малого бізнесу, запровадження постійного навчання населення навичкам підприємницької діяльності;

- підхід з розробки стратегічних напрямів розвитку сектору малого

підприємництва в регіоні, які повинні передбачати пріоритети формування нормативної бази через створення сталої правової основи започаткування, ведення та закриття бізнесу; організаційної підтримки малого підприємництва; фінансової підтримки діяльності малого підприємництва; пом'якшення адміністративних бар'єрів для малого підприємництва; інформаційно-консультаційну підтримку малого підприємництва у формі створення та підтримки єдиної бази даних, що містить інформацію про заходи та інструменти підтримки малого підприємництва.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що одержані результати та розроблені рекомендації становлять методичне підґрунтя щодо активізації розвитку малого бізнесу на регіональному рівні. До результатів, які мають найбільше практичне значення належать: методика прогнозування тенденцій розвитку малого бізнесу Закарпатської області на основі використання інертних алгоритмів. Результати дисертаційної роботи використано в практичній діяльності Департаменту економічного розвитку і торгівлі Закарпатської ОДА (довідка № 04.1-12/216 від 11.03.2019 р.), Управління зовнішньоекономічних зв'язків, інвестицій та транскордонного співробітництва Закарпатської ОДА (довідка № 03-07/119 від 11.03.2019 р.), Управління економічного розвитку міста Ужгородської міської ради (довідка № 1.04-05/66 від 11.03.2019 р.). Основні положення та результати дослідження використані у навчальному процесі економічного факультету ДВНЗ “Ужгородський національний університет” при викладанні дисциплін “Регіональна економіка”, “Економіка, підприємництво, менеджмент”, “Менеджмент і підприємництво у малому бізнесі” (довідка № 2040/01-11 від 29.05.2019р.).

Дискусійні положення та зауваження по змісту дисертаційної роботи. Оцінюючи загалом позитивно дисертаційну роботу Міци Владислава Володимировича, вважаю за доцільне висловити наступні зауваження:

- в першому розділі автор недостатньо приділяє увагу визначенню механізму державної підтримки розвитку малого підприємництва в регіональній економіці (стр. 47), а саме не конкретизовано на яких економічних інструментах та методах

він базується, які його принципи та цілі;

- наведений на рисунку 2.13 механізм формування фінансових ресурсів підприємницької діяльності (збільшення капіталу) малого бізнесу в регіоні швидше представляє собою класифікацію джерел фінансування;
- викликає сумнів необхідність представлення інформації у вигляді підряд наведених таблиць і графіка (стр. 128) без розмежувань відповідними поясненнями;
- у другому розділі автору доцільно було навести авторське трактування поняття «фінансово-інвестиційного потенціалу сектору малого підприємництва», щоб не виникало плутанини між оцінкою фінансово-економічного стану та оцінкою фінансово-інвестиційного потенціалу сектору малого підприємництва,;
- у третьому розділі автор використовує інертні алгоритми прогнозування, проте не визначає який з них різницевий, поліноміальний чи ірраціональний дає найоптимальніший результат прогнозних показників розвитку малого підприємництва в Закарпатській області, а тільки згадує про можливе коригування отриманих результатів (стр. 153);
- у третьому розділі значну увагу приділено теоретичному обґрунтуванню побудови регресійних трендів у вигляді степеневих многочленів, а побудовано тільки лінійні тренди, тому цю частину роботи доцільно було перенести в перший розділ, а в третьому розділі залишити безпосередньо результати побудови лінійних трендів.

Зазначені недоліки не знижують наукову цінність дисертаційної роботи, яка є важливим внеском в економічну науку, зокрема регіональну економіку.

Аналіз публікацій та повнота відображення результатів дослідження в авторефераті. Основні наукові положення, висновки і результати дослідження опубліковано у 18 наукових працях, серед яких 2 параграфи в колективних монографіях, 6 статей у наукових фахових виданнях, що включені до наукометричних баз даних 1 стаття у закордонному виданні, що включено до міжнародних наукометричних баз, 1 стаття у науковому періодичному виданні, 8 публікацій в матеріалах наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій

складає 6,8 д.а., які належать особисто автору.

Дисертаційна робота, автореферат та публікації характеризуються відповідністю за сутністю й ступенем наукової новизни. Зміст автореферату відповідає змісту дисертаційної роботи, висновки та основні результати дослідження достатньо аргументовані.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація Міци В.В. складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи складає 261 сторінку (обсяг основного змісту роботи – 217 сторінок). Матеріали дисертації містять 50 рисунків і 22 таблиці. Список використаних джерел із 248 найменувань наведено на 25 сторінках, 7 додатків – на 18 сторінках.

Дисертація виконана українською мовою та оформлена у відповідності до встановлених норм і правил, являє собою завершену науково-дослідну роботу

Одержані автором результати дослідження з теорії і практики характеризують високий рівень вирішення проблем обґрунтування теоретико-методичних засад та розробці практичних рекомендацій з формування організаційно-економічного забезпечення сектору малого бізнесу в регіоні. Вони доведені до впровадження у якості методичних і практичних розробок.

У дисертаційній роботі Міци Владислава Володимировича наведено шляхи вирішення важливої економічної проблеми щодо організаційно-економічного забезпечення розвитку малого підприємництва на регіональному рівні. Тема дисертації та її зміст відповідають паспорту спеціальності 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Дисертаційне дослідження Міци Владислава Володимировича відповідає вимогам 9, 11, 12, 13, 14 пунктів "Порядку присудження наукових ступенів", затверджених затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 зі змінами, затвердженими Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19 серпня 2015 р. та № 1159 від 30.12.2015 р. Автореферат розкриває основні положення дисертаційної роботи і відповідає вимогам, які встановлені МОН України.

Загальний висновок. Дисертаційна робота «Регіональний вимір організаційно-економічного забезпечення розвитку сектору малого підприємництва» є завершеним науковим дослідженням, актуальним за темою та розглянутими проблемами й відповідає вимогам "Порядку присудження наукових ступенів". Одержані автором результати є науково обґрунтованими, мають наукову новизну і практичну цінність.

Тема і зміст дисертаційної роботи «Регіональний вимір організаційно-економічного забезпечення розвитку сектору малого підприємництва» відповідають паспорту наукової спеціальності 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка, а її автор Міца Владислав Володимирович заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за вказаною спеціальністю.

Офіційний опонент:

Мукачівський державний університет,
декан факультету економіки, управління та інженерії,
доктор економічних наук, професор

М.І. Стегней

Підпис Стегней М.І. засвідчую:
Учений секретар МДУ

О.О. Королович